PETRA

080 01 PREŠOV, ul. SSR 1

Obchod s cirkevnými potrebami a knihkupectvo má na sklade:

Dr. J. Šuvarský: **Biskup Gorazd** (čes.)	48,—
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,—
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Patriarcha Alexij: **Výběr z díla** (český)	10,—
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,—
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,—
Dr. Št. Pružinský: **Patrológia I.**	41,—
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (rus. a slov.)	10,—
Homiletika	10,—
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie**	15,—
Dr. Kernaševič: **Všeobecný typikon**	16,—
Základné bohoslovie	24,—
Teologická motivace (čes.)	9.—
Prot. P. Aleš: **Cirkevné dejiny I.**	150,—
Pravoslávny katechizmus (český a rus.)	10,—
Dr. Št. Pružinský: **Úvod do Písma sv. Nového zákona**	98,—
Teologický zborník IV.	52,—
Teologický zborník V.	60,—
Dr. P. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	112,—
Teologický zborník VI.	73,—
Naše pravoslaví	10,—

Budúce číslo vyjde 10. júla 1980

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: 080 01 Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prot. dr. Š. Pružinský. Technický red. Helena Ferencová. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliánske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročne predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávku prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 18 — Povolené SÚTI 15/0 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu 49 442.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXVI. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — Č. 6/1980

Zo sveta

KYJEVSKO-PEČERSKÁ LAVRA

Až do nedávna sa odborníci domnievali, že chýrne jaskyne Kyjevsko-pečerskej lavry — tohto staroruského pohrebiska — už nevydajú nijaké nové tajomstvá a že sa ich prieskum prakticky skončil. Ukázalo sa však, že to, čo doteraz poznali, je iba polovica kyjevského podzemného labyrintu. Nové priestory v podzemí objavili pri nedávnych reštaurátorských prácach, keď elektromontér, ktorý kládol elektrický kábel, sa odrazu presekal do prázdna. Tak sa našlo osemdesiat ďalších priestorov s hrobmi. O ich existencii sa však, žiaľ, žiadny historický dokument nezmieňuje. Speleológovia objavili aj dve nové odbočky do podzemných chodieb v celkovej dĺžke viac než sto metrov. Hodnotu toho, čo tu archeológovia našli, ťažko vyčísliť. Medzi jedinečné objavy patrí najmä jedna zo starých stien, na ktorej sú husto vyryté nápisy z roku 1150. Rozbor ukázal, že ich autorom bol vzdelaný človek, možno sám prvý ruský kronikár Nestor, pochovaný v kláštore.

Keď speleológovia prenikli až na koniec novej chodby, uvideli zvyšky staroruského jaskynného chrámu, ktorý bol kedysi zničený zosuvom pôdy. Fresky, nanesené priamo na povrch pieskovca minerálnymi farbami, si až dosiaľ uchovali svoju obdivuhodnú farebnosť. Zvonku sa však do chrámu preniknúť nikomu nepodarilo. Sprístupniť ho môže iba šachta, vyhĺbená z povrchu aspoň do piatich metrov. Až potom budú môcť vedeckí pracovníci objasniť mnohé záhady tejto pozoruhodnej stavby, ukrytej v kyjevskom podzemí viac ako osem storočí.

Horizont IV. 80 (Vyčerný Kyjev)
A. H.

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI:

Rodina Júnova z Dúbravy 50.— Kčs, Tamara Galová, Krásny Brod, 100,—, rod. Ondovčinova, Petrovce n/L, 20.—, rod. Deložická, Sečovce, 10.—, rod. Locihová, Veľké Revištia, 50.—, rod. Hamzová, Vojčice, 20.—, rod. Kiškašová, Orechová, okr. Michalovce, 20.—, Alžbeta Palinská, Sečovce-Albinov, 50.—, Ján Mucha, st., Sečovce-Albinov, 50.—, Pravoslávny kurátorský zbor Malá Poľana, 200.—.

Všetkým štedrým darcom vrelo ďakujeme a vyslovujeme presvedčenie, že na potreby našej tlače nebudú zabúdať ani počas dovoleniek. Mená ďalších darcov uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

VÝZNAMNÉ A SLÁVNOSTNÉ DNI V MICHALOVCIACH

VOĽBA A INTRONIZÁCIA NOVÉHO BISKUPA

Metropola Zemplína — Michalovce — centrum náboženského života pravoslávnych veriacich michalovskej eparchie — centrum, ktorého dejiny siahajú do dôb Veľkej Moravy, čo nedávno potvrdil i nový nález rotundy s apsidou a kamenným nápisom staroslovienskym — toto centrum prežívalo významné a slávne dni, keď sa k paschálnej radosti pridala i významná a radostná udalosť nielen pre michalovskú eparchiu, ale pre celú pravoslávnu cirkev: voľba a intronizácia nového michalovského archijereja.

Slávnosti sa začali už v piatok 11. apríla 1980, keď vzácni hostia, Jeho Blaženstvo Dorotej, metropolita pražský a celého Československa, Preosvietený vladyka Nikanor, d. o. archimandrita Vladimír, správca ruského podvoria v Karlových Varoch, v sprievode pracovníkov Úradu metropolitnej rady pravoslávnej cirkvi v Prahe, vchádzali do pravoslávnej katedrály Svätého Ducha, privítaní predstaveným katedrálneho chrámu d. o. prot. Štefanom Horkajom a veľkým množstvom pravoslávnych veriacich, na moleben. Prekrásne zneli chrámom slová „Christos voskrese iz mertvych . . ." Po molebene privítal hostí d. o. prot. Ján Choma, riaditeľ ÚER Michalovce, za všetkých duchovných i veriacich michalovskej eparchie i za seba osobne. Otcovskými slovami sa prihovoril k prítomným Jeho Blaž. metropolita Dorotej a prehovoril i Preosvietený vladyka Nikanor.

ZASADNUTIE EPARCHIÁLNEHO ZHROMAŽDENIA

Dňa 12. apríla 1980 v tej istej katedrále v Michalovciach sa konalo zasadnutie Eparchiálneho zhromaždenia michalovskej eparchie, na ktorom sa zúčastnili všetci duchovní michalovskej eparchie a 82 laických delegátov z cirkevných obcí, spolu 101 delegátov z počtu 103 zvolených do Eparchiálneho zhromaždenia. Na tomto slávnostnom zasadnutí bol prítomný Jeho Blaž. metropolita Dorotej v sprievode mitr. prot. doc. dr. J. Šuvarského, zástupcu kancelárie ÚMR. Za bratskú prešovskú eparchiu bol prítomný Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, v sprievode mitr. prot. Michala Kernaševiča, riaditeľa ÚER, a prot. P. Pidaniča, predsedu misijného odboru ÚER. Za pražskú eparchiu pricestoval prot. I. Zubanič, riaditeľ ÚER Praha, za eparchiu olomoucko-brnenskú prot. J. Kačkoš, správca katedrálneho chrámu v Olomouci. Za Pravoslávnu bohoslovecku fakultu v Prešove bol prítomný jej dekan, prot. dr. Štefan Pružinský.

Zasadnutie Eparchiálneho zhromaždenia otvorili molebenom, ktorý odslúžil v chráme Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej. Radostne zneli paschálne piesne a modlitby za udelenie Božieho požehnania úspešnému rokovaniu Eparchiálneho zhromaždenia.

Po molebenu zasadnutie otvoril a hostí privítal prot. Ján Choma, riaditeľ ÚER, ktorý navrhol, aby sa zvolil riadiaci výbor EZ. Za podpredsedov zvolili prot. dr. M. Spišáka, okr. arcidekana a správcu pravoslávnej farnosti v Košiciach, a d. o. Ladislava Bilého zo Zemplínskeho Hradišťa. Zapisovateľmi sa stali: prot. J. Holonič, správca farnosti Šamudovce a o. Ladislav Fedor, správca farnosti Podhoroď. Skrutátormi boli zvolení prot. P. Semanco, správca farnosti Pozdišovce, a br. Juraj Koščo zo Šamudoviec. Po obšírnom a hodnotnom referáte Jeho Blaž. metropolitu Doroteja predniesol stručnú správu za michalovskú eparchiu prot. J. Choma, ktorý potom prečítal životopis navrhnutého kandidáta na katedru michalovskej eparchie, Preosvieteného vladyku N i k a n o r a.

* * *

Preosvietený vladyka N i k a n o r, vlastným menom Nikolaj Juchimjuk, sa narodil 28. augusta 1935 v obci Paševo, okr. Demidovsk, kraj Rovno, v rodine roľníka. Strednú školu ukončil r. 1952. Po návrate z vojenskej služby s požehnaním Vysokopreosvieteného Pankratia, arcibiskupa volynského a rovenského, začal študovať na volynskom duchovnom seminári, ktorý absolvoval r. 1961. Toho istého roku začal študovať na Moskovskej duchovnej akadémii, ktorú úspešne absolvoval a za obhájenie vedeckej práce získal titul kandidáta bohoslovia. Roku 1963 ho vysvätil na diakona a v r. 1965 na kňaza Preosvietený vladyka Metod, biskup černovický a bukovinský. Na mnícha bol postrihnutý v Trojickosergijevskej lavre, pričom prijal meno Nikanor na pamiatku sv. apoštola Nikanora, jedného zo sedemdesiatich. — Ako duchovný pôsobil na farnostiach: Migovo, Putyla, kraj černovický, Lužany, okres kicmanský. — Roku 1969 otca Nikanora ustanovil Preosvietený vladyka Feodosij, biskup černovický a bukovinský, za predstaveného katedrálneho chrámu v Černoviciach. Za úspešnú dušpastiersku činnosť bol otec Nikanor vyznamenaný nábedernikom, zlatým náprsným krížom a bol povýšený do hodnosti igumena. Jeho Svätosť patriarcha moskovský a celej Rusi Pimen ho vyznamenal epigonatiom (časť bohoslužobného rúcha), krížom s ozdobami a povýšil ho na archimandritu. — Na biskupa bol otec Nikanor vysvätený 30. novembra 1979 v chráme Trojickosergijevskej lavry v Zagorsku. Chirotóniu vykonal Jeho Svätosť patriarcha Pimen, Jeho Blaž. metropolita Dorotej, Vysokopreosvietený vladyka Sergij, metropolita odeský a chersonský, Preosvietený vladyka Varlaam, biskup černovický a bukovinský, a Preosvietený vladyka Ilian, biskup solnečnogorský.

Preosvietený vladyka Nikanor, biskup michalovský

VOĽBA BISKUPA

Po prečítaní životopisu Eparchiálne zhromaždenie jednomyseľne schválilo navrhnutého kandidáta, Preosvieteného vladyku Nikanora, za biskupa michalovského. Na návrh podpredsedu zasadnutia prot. dr. M. Spišáka EZ poverilo prot. Juraja Kocu, prot. Juraja Loviča, prot. Štefana Horkaja a br. Jána Boríka, aby oznámili Preosviete-

nému vladykovi Nikanorovi jeho zvolenie za biskupa michalovského a pozvali ho na zasadnutie Eparchiálneho zhromaždenia.

Po krátkej prestávke, ktorá takto vznikla, privítal prot. J. Choma, riaditeľ ÚER, zástupcov štátnej správy na čele s dr. Karolom Hrúzom, gen. riaditeľom Sekretáriatu pre veci cirkevné pri Federálnej vláde a dr. Karola Homolu, gen. riaditeľa Sekretariátu pre veci cirkevné Ministerstva kultúry SSR v Bratislave.

Novozvolený Preosvietený vladyka Nikanor, biskup michalovský, bol srdečne privítaný delegátmi EZ. Ako prvý ho pozdravil Jeho Blaž. metropolita Dorotej, za štátnu správu blahoželal novému biskupovi dr. Karol Homola. Za arcidekanov michalovskej eparchie hovoril prot. Juraj Cap, okresný arcidekan, za Pravoslávnu bohoslovecku fakultu jej dekan, prot. dr. Štefan Pružinský, za olomoucko-brnenskú eparchiu d. o. Kačkoš. Za duchovenstvo michalovskej eparchie vladykovi blahoželal d. o. prot. J. Holonič a za veriacich br. Ján Jacko z Choňkoviec. Po prednesených pozdravoch sa slova ujal Preosvietený vladyka Nikanor, ktorý predniesol prejav, ktorý uverejňujeme v plnom znení nižšie. Potom spoločnou modlitbou slávnostné a významné zasadnutie EZ ukončili.

Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej a Preosvietený vladyka Nikanor pri slávnostnom privítaní pred chrámom

PREJAV PREOSVIETENÉHO VLADYKU NIKANORA, BISKUPA MICHALOVSKÉHO

Vaše Blaženstvo, Vaša Preosvietenosť, dôstojní otcovia, vážení hostia ľudovej správy, milovaní bratia a sestry, vážené Eparchiálne zhromaždenie!

Vstúpil som do tohto vysokého zhromaždenia a chcem vás najprv pozdraviť v duchu našej paschálnej radosti: Christos voskrese! Ďakujem vám za dôveru, ktorú ste mi prejavili tým, že ma Eparchiálne zhromaždenie zvolilo za biskupa Bohom chránenej michalovskej eparchie. Nevstupujem na túto svätú pôdu bez vzrušenia, poznám zodpovednosť pred Christom za Jeho cirkev, za každú dušu, ktorá je vykúpená Jeho drahocennou krvou. Pokorne sa skláňam pod blahým jarmom Christovým a poznávam vlastnú nehodnosť. Ale pritom si vrúcne želám vyplniť vôľu Božiu, uloženú nám evanjeliom — byť dobrým Christovým služobníkom. Vidím svoje povolanie na posvätnú svoju povinnosť v službe ľudu, v zachovaní jeho viery, pravdy podľa Božieho zákona, v službe Bohu, blížnemu a spáse nás všetkých. Všetci ľudia sú si bratmi. Ich vzájomný vzťah musí byť naplnený evanjeliovou láskou. To je cieľ, o ktorý sa neustále musíme usilovať. Prišiel som k vám slúžiť a spolu s vami kráčať k nohám nášho láskavého Spasiteľa. — Som hlboko uspokojený tým, že vzájomné vzťahy medzi ruskou pravoslávnou cirkvou a pravoslávnou cirkvou v Československu sú poznamenané jednotou ducha v zväzku pokoja (Ef 4, 3). Svedčia o tom vzájomné návštevy cirkevných činiteľov a pútnikov, modlitebné obcovanie, spolupráca na poli mierovom a v medzipravoslávnych a ekumenických vzťahoch. Jestvujú aj iné formy vzájomných duchovných bratských vzťahov, ktoré sa neustále rozširujú a prehlbujú. Nech Boh žehná toto obcovanie, ktoré slúži Bohu na slávu a na upevnenie svätej pravoslávnej cirkvi v Československu. Vaše Blaženstvo, často som Vás videl pri Vašich častých návštevách ruskej pravoslávnej cirkvi, na mnohých jej slávnostiach. Radujem sa zo všetkého, čo prináša úžitok cirkvi, jej rozkvet a prospech pracovitému ľudu Československa, ktorý sa podľa prikázania Christovho usiluje o spravodlivý mier na zemi. Christos povedal: „Podľa toho všetci poznajú, že ste moji učeníci, že budete mať lásku medzi sebou" (Jn 13, 35). V tomto smere skladám veľkú nádej na užitočnú spoluprácu dvoch sesterských pravoslávnych cirkví — československej a ruskej. Táto ich spolupráca v minulosti prinášala dobré výsledky.

Pokladám za svoju povinnosť ubezpečiť vážené Eparchiálne zhromaždenie, že všetko to, čo je mi ako eparchiálnemu archijerejovi michalovskej eparchie uložené, s Božou pomocou, v súlade s ústavou cirkvi a československými zákonmi budem svedomito plniť. Ešte raz ďakujem za dôveru a teším sa na vašu podporu a pomoc.

Christos voskrese!

INTRONIZÁCIA

Ďalším významným dňom pre michalovskú eparchiu sa stala nedeľa 13. apríla 1980. Od ranných hodín sa veriaci schádzali do pravoslávnej katedrály Svätého Ducha v Michalovciach z celého okolia, aby spolu s duchovenstvom michalovskej eparchie boli prítomní na slávnostnej intronizácii Preosvieteného vladyku Nikanora, biskupa michalovského. Po utierni duchovenstvo a veriaci sprievodom prišli pred sídlo Eparchiálnej rady, odkiaľ odprevadili vzácnych hostí, Jeho Blaž. metropolitu Doroteja, Preosvieteného vladyku Nikolaja, biskupa prešovského, a novozvoleného biskupa michalovského Nikanora, do chrámu. Pred vchodom do chrámu hostí privítal člen

Archijereji cestou do chrámu Sv. Ducha

kurátorského zboru chlebom a soľou, podľa dávnej slovanskej obyčaje. Pri vchode do chrámu ich privítal prot. Štefan Horkaj. Slávnostná archijerejská sv. liturgia sa začala o 10.00 hod. a slúžili ju Jeho Blaž. metropolita Dorotej, Preosvietený vladyka Nikolaj, Preosvietený vladyka Nikanor, o. archimandrita Vladimír a ďalší duchovní. Krásnu účasť veriacich potvrdzoval aj mohutný a pekný spev počas celej sv. liturgie, pri ktorej Jeho Blaž. metropolita Dorotej symbolicky odovzdal historické žezlo michalovskej katedry Preosvietenému vladykovi Nikanorovi.

Srdečný pozdrav predniesol aj Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský. Potom prehovoril Preosvietený vladyka Nikanor, biskup michalovský, ktorý povedal: *„Vaše Blaženstvo, Vaša Preosvietenosť, dôstojní otcovia, vážení hostia, v Pánu milovaní bratia a sestry! Christos voskrese! S hlbokou pokorou som sa podriadil vôli Božej a pokynu Jeho Svätosti patriarchu Pimena a prijal som vysoké vymenovanie. Vo vedomí vlastnej nehodnosti pristupujem k plneniu na mňa uložených povinností, dúfam v pomoc Božiu a v modlitby duchovného stáda michalovskej eparchie, duchovenstva i veriacich. Jeho Svätosť patriarcha Pimen ma poveril odovzdať jeho požehnanie pastierom i veriacim tejto Bohom chránenej eparchie, kde budem v tesnom spojení a duchovnom obcovaní s duchovenstvom i veriacimi niesť jeho arcipastierske poverenie. S akými pocitmi som prišiel na miesto svojho slúženia cirkvi Božej v Československu? — Dlhší čas som slúžil na zelenej Bukovine, v posledných mesiacoch v Moskve pod blahodarnou ochranou ctihodného Sergija a Nikona, igumenov radonežských a celého Ruska svätých, neustále som upevňoval svoju dušu pri ich svätých ostatkoch, živil som sa plodmi života — modlitbami týchto veľkých svätcov dávnej doby. Duchovný vánok spôsobil, že som sa cítil ako v pozemskom raji! Prišiel som potom k vám, k svojmu stádu. Nepriviezol som vám zlato, ani striebro, ani veľkolepé dary ani krásne vety. Ako dar som vám priviezol len jedno, to najnevyhnutnejšie a najdrahšie pre veriaceho človeka — priviezol som vám m i e r B o ž í a požehnanie z moskovských svätýň a príbytku ctihodného Sergija Radonežského a s ním prebývajúcich svätých Božích. Mier a požehnanie vám od Boha Otca, Boha Syna a Boha Ducha svätého, Trojice jednobytnej a nerozdielnej, ktorá sa rovnako vyznáva a oslavuje v celej pravoslávnej cirkvi na východe i na západe, na severe i na juhu, všade osvácuje a oživuje, všade je spásna pre tých, ktorí plnia Božie prikázania. — Mier vám a požehnanie od Panny Márie, Matky Božej, ktorú ľúbite, uctievate a ku ktorej sa utiekate v modlitbách o jej nebeskú pomoc. Pri jej sv. ikonách som sa vrúcne*

modlil, vyprosoval som pre vás i pre seba jej materinskú záštitu a modlitby pred prestolom nášho Spasiteľa Isusa Christa. Mier a požehnanie vám od svätcov radonežských, v lávre ktorých som slúžil bohoslužby, kde som sa modlil i za vás, za svoje nové stádo. Modlil som sa pokorne a s vierou a nádejou, že modlitby svätých Božích budú pred Jeho prestolom vypočuté a že nás budú odušev-ňovať na ceste zbožnosti a že milosť Božia osvieti vaše srdcia a duše. Keď sa dívam na vás, ktorí ste sa zišli v tak veľkom množstve, povznáša to moju dušu, potešuje srdce, lebo to svedčí o vašej zbožnosti, viere a láske k Bohu a blížnemu. Je to zjavný dôkaz, že tu, na prekrásnom Zemplíne, sú hlboké základy duchovného bohatstva. Katedrálny chrám, kde sa teraz spolu s vami modlím, je domom životodarnej Trojice, plným milosti Božej. V čom bude spočívať moje účinkovanie medzi vami? Čo odo mňa, svojho arcipastiera, naozaj očakávate? — Keď si dávam tieto otázky, spomínam na slová veľkého učiteľa národov, sv. apoštola Pavla: „A toto sú Jeho dary: jedných povolal za apoštolov, iných za prorokov, iných za zvestovateľov evanjelia, iných za pastierov a učiteľov, aby svojich vyvolených dokonalo pripravil na dielo služby — na budovanie Christovho tela" (Ef 4, 11—12). To značí, drahí bratia a sestry, že pastieri cirkvi, podľa svedectva apoštola, sú v cirkvi Duchom svätým ustanovení na to, aby viedli veriacich

Pred archijerejskou sv. liturgiou . . .

na ceste k večnej spáse, aby slúžili dielu ich duchovnej obrody, aby ich učili vo viere a láske, aby liečili a očisťovali ich svedomie, udeľovali im milosť trpiaceho a vzkrieseného Christa, aby sa stali živými chrámami Ducha svätého. To je aj cieľ môjho pôsobenia tu. — My, pastieri, musíme byť vašimi duchovnými otcami, prostredníkmi pred Bohom v modlitbách, a najmä pri uskutočňovaní božskej liturgie, musíme byť vašimi duchovnými lekármi a utešiteľmi, musíme sa usilovať podľa príkladu svätých apoštolov „všetkým sa stať všetkým, aby som získal aspoň niektorých" (1 Kor 9, 22). To sú moje zámery a moje sľuby zložené tu pred tvárou Božou a pred vami. — Od tejto posvätnej chvíle budú vaše zármutky, vaše radosti i mojimi zármutkami a mojou radosťou. Budeme spolu slúžiť Bohu, svojej spáse a rozkvetu slobodnej, socialistickej vlasti. Som presvedčený, že taktiež budete i vy pomáhať mne svojimi modlitbami. Ako povedal jeden učiteľ cirkvi, ak pastieri majú byť svetlom pre stádo, tak modlitby veriacich za nich sú olejom pre toto svetlo. — Krátko som vyložil svoje želanie a svoje nádeje. Nič iného nehľadám. Boha som poprosil o pomoc, v našich spoločných modlitbách sa spojíme všetci v jednom svätom smere a budeme kráčať k jednomyseľnosti spolu do posvätného vinohradu Christovho, k uskutočneniu našej spásy! Milostivý Hospodin požehná našu spoločnú prácu a dobré predsavzatie v upevnení mieru, upevnení cirkvi svätej pravoslávnej a v upevnení vlastnej spásy! Mier vám, michalovskej eparchii a Božie požehnanie! Christos voskrese!"

Po týchto slovách pristúpili k vzácnym hosťom dievčatká s kvetinami a veršami. Na záver sv. liturgie, po odpuste, nový biskup michalovský, Preosvietený Nikanor, udelil veriacim svoje arcipastierske požehnanie.

Prítomní duchovní i veriaci sa toho dňa rozchádzali s dobrým pocitom spokojnosti, s pocitom hlbokého duchovného zážitku a s radosťou domov. S radosťou z toho, že sa z centra Zemplína znovu bude udeľovať arcipastierske požehnanie.

Prot. J. Choma, riaditeľ ÚER

VYSVÄTENIE ARCHIMANDRITU NIKANORA NA BISKUPA

Dňa 30. nov. 1979 Jeho Svätosť patriarcha moskovský a celej Rusi Pimen a Jeho Blaženstvo metropolita pražský a celého Československa Dorotej odslúžili v Sergijevskom chráme Trojickosergievskej lávry za spoluslúženia metropolitu odeského a chersonského Sergija, biskupa černovického a bukovinského Varlaama, biskupa solnečnogorského Iliana archijerejskú sv. liturgiu, počas

ktorej sa uskutočnila chirotónia archimandritu Nikanora na biskupa. Pri tejto príležitosti prednesiol Jeho Svätosť Pimen, patriarcha moskovský, tento prejav:

„V Christu Isusovi milovaný náš Preosvietený biskup Nikanor! Dnes si sa stal spoločnou modlitbou a rukopoložením tvojich spolubratov v biskupskej hodnosti hodným prijať milosť Božiu, posväcujúcu ťa na vysokú archijerejskú službu. Bratsky ti blahoželám k tejto milosti. Našou povinnosťou je teraz obrátiť sa na tebe so slovom poučenia. Pán ťa pozýva, aby si sa stal archijerejom bratskej pravoslávnej cirkvi v Československu, ktorá je spätá mnohými duchovnými putami s našou cirkvou. Tebe je teraz súdené vniesť svoj vklad do upevnenia týchto zväzkov bratstva a lásky v Christu. Nebuď v tejto službe lenivý, s trpezlivosťou a otcovskou starostlivosťou vnikaj do potrieb tvojho stáda, vernosť ktorého k pravosláviu si zaslúži veľa vďaky a úcty. Tebe, archijerejovi pravoslávnej cirkvi v Československu, sa patrí trpezlivo a pracovito sledovať líniu upevňovania svätej pravoslávnej viery v krajine ozdobenej kázňami sv. Cyrila a Metoda, horlivo chrániť čistotu pravoslávnej viery, v dobrom a otvorenom ekumenickom duchu svedčiť pred inoslávnym svetom, ktorý bude okolo teba, o našom poklade — svätom pravoslávii. Stoj, ako božský Abakum, na stráži svätých právd a tradície pravoslávnej cirkvi. Buď neúnavným opatrovateľom tvojich pastierov a zbožného ľudu Božieho. Konaj svoju službu cirkvi Christovej, verným dietkam jej, s rozumom, kľudnou pevnosťou, lebo ak by

Pred začiatkom sv. liturgie: uprostred J. Bl. metropolita Dorotej, zľava Preosv. vladyka Nikolaj, biskup prešovský, sprava Preosv. vladyka Nikanor, biskup michalovský

ťa aj stretli na ceste tvojho arcipastierskeho slúženia protivenstvá, aby si mohol povedať s čistým svedomím: „Pobývam už dlho i s tými, ktorí nenávidia pokoj" (Ž. 120, 6). — Buď odvážny, aby zverené ti stádo nebolo rozohnané, pretože sám Pán volá pastierov cirkvi, aby položili svoju dušu za ovce svoje (Jn 10, 11). — Pamätaj i na slová apoštola Pavla o tom, že „biskup musí byť ... bezúhonný, múdry, doproprajný, čestný, schopný učiť" (1 Tm 3, 2). — Mnohé roky tvojho pastierskeho slúženia si prežil v kraji, kde zbožný veriaci ľud je tradíciou blízky tvojmu novému stádu. Verím, že táto pastierska skúsenosť, ktorú si získal na Bukovine ti pomôže v socialistickom Československu. Viem, že si zamiluješ ten bratský slovanský národ i tú zem, ktorá sa stane tvojím domovom. Prepúšťame ťa od nás s pevným presvedčením, že v Blaženom metropolitovi Dorotejovi, predstaviteľovi pravoslávnej cirkvi v Československu, nájdeš svojho nového otca, múdreho učiteľa. Pamätaj, milovaný náš spolubrat, že my všetci sme deťmi jedinej svätej všeobecnej a apoštolskej cirkvi a že ty si teraz archijerejom Božím. Je našou povinnosťou modliť sa jeden za druhého, aby nás neopúšťala Jeho Božská milosť, ktorá obnovuje sily našej ľudskej bytosti na službu Jeho pravde. Keď končím svoje slovo tebe na cestu, chcem svedčiť o svojej viere v to, že všetci svätí ruskej zeme sa modlia za tvoje bezchybné archijerejské slúženie v bratskej slovanskej krajine. Nech bude pre teba nadchýňajúcim a povzbudzujúcim príklad biskupa Gorazda, ktorý položil naozaj svoju dušu za zverené mu stádo a ktorý bol obnoviteľom svätého pravoslávia v Čechách a o ktorom možno povedať slovami apoštola: „To je ten

J. Bl. metropolita Dorotej symbolicky odovzdáva Preosv. vladykovi Nikanorovi historické žezlo michalovskej katedry

veľkňaz, akého sme potrebovali..." (Žid 7, 26). Usiluj sa i ty, milovaný náš spolubrat, aby tieto apoštolské slová sa raz mohli vzťahovať i na teba. S týmto poželaním prijmi toto žezlo-znamenie duchovnej opory v tvojej novej službe a z danej ti milosti odovzdaj požehnanie Božie pravoslávnym ľuďom, ktorí sa v tomto chráme teraz modlia za tvoje osvietenie.

PREJAV ARCHIMANDRITU NIKANORA PRI PRÍLEŽITOSTI UVEDENIA DO BISKUPSKEJ FUNKCIE

Vaša Svätosť, Bohomúdri svätitelia cirkvi Christovej!

S hlbokým vzrušením a bázňou srdca stojím pred vami v tento veľký a nezabudnuteľný okamih môjho života. S požehnaním Ducha svätého a z rozhodnutia Vašej Svätosti a Svätej synody, ja, nehodný, som teraz povolaný na najvyššiu službu v cirkvi Christovej, na službu biskupskú. Viem, že i veľkí svätitelia cirkvi Christovej pociťovali strach, keď stáli pred touto vysokou hodnosťou, pretože sa pokladali za nedôstojných. Čo mám myslieť a povedať ja, najnemohúcnejší a slabý duchovne i telesne? Budem schopný byť „vzorom verným" v láske a „vzorom verným" v čistote? Ale pamätám na to, že sila Božia i v „nemohúcnosti pôsobí" a pokorne skláňam hlavu pred Vašou Svätosťou so slovami: ďakujem, prijímam a nič nehovorím proti. Nemôžem iné povedať, pretože pevne verím v Prozreteľnosť Božiu, ktorá neprestajne pôsobí ako všemohúcnosť, premúdrosť a milosť Božia, ktorými Boh ochraňuje bytie a silu stvorenia a usmerňuje ho k blahému cieľu a všetkému dobru pomáha. Verím pevne s celou našou matkou cirkvou, že len Boh „činí krok muža pevným" (Ž 37, 23), že „hodnosť si nik nemôže prisvojiť sám, ale povoláva ho Boh" (Žid 5, 4)., a že len sám Pán milosťou svätého Ducha stavia vyvolených do biskupskej služby. Teraz sa podriaďujem pokynu Prozreteľnosti Božej a v plnom vedomí a s pevnou nádejou na pomoc Božiu prijímam toto povolanie ako dar Boží a ako Jeho sviatosť. Vlastnými silami, bez pomoci Božej milosti, nebudem schopný niesť povinnosti na mňa položené. Len viera v Boha a Spasiteľa, ktorého som hľadal od útlej mladosti, po ktorom túžila moja duša, po ktorom hynulo moje telo (Ž. 63, 2) zapaľuje vo mne lúč nádeje, že Pán bude mojou oporou na ceste arcipastierskej, ktorá leží predo mnou. Táto cesta je cestou sebaodriekania v mene tých, za ktorých Pán náš Isus Christos položil svoj život, ktorých vykúpil svojou krvou. Cesta biskupstva je cestou apoštolskou. Biskup — apoštol Christov — zasvätuje svoj život hlásaniu učenia svojho nebeského Učiteľa, a ak treba, rád položí svoj život pre Jeho slávu. Z takéhoto veľkého skutku milosti, ktorý mi bol zoslaný, sa radujem z celého srdca, ale jednako sa do tejto radosti

mieša zbožná bázeň pred neľahkými povinnosťami, ktoré ma čakajú. Budú rôzne, zodpovedné a veľmi ťažké. Tieto ťažkosti jasne a zreteľne opisuje apoštol Pavel vo svojich listoch tým, ktorých určil za biskupov. — Biskup je pokračovateľ diela Christovho na zemi a diela svätých apoštolov — čo môže byť viac a dôležitejšie než toto slúženie, čo môže byť zodpovednejšie? — Biskup je dedičom apoštolskej moci, preto musí mať apoštolskú horlivosť vo sláve Christovej i vo veci spásy tých, ktorí mu boli zverení. Biskup je milostivý uskutočňovateľ sviatostí, a to od neho vyžaduje zvláštnu morálnu čistotu, čisté svedomie a pevnosť ducha. Biskup je učiteľom viery a pravdy, čo od neho vyžaduje hlboké vedomosti Božského učenia a ľudskej prirodzenosti. Biskup je vodcom na ceste spásy nielen pre ovce stáda Christovho, ale i pre cirkevných pastierov, preto musí mať hlboké skúsenosti v duchovnom živote, musí byť veľmi pracovitý a plný starostlivej otcovskej lásky. Ak každý pastier má byť svetlom sveta, soľou zeme, svietnikom žiariacim na ceste ku spáse, tak ešte vo vyššej miere musí takým byť biskup. Svetlo jeho počestného života spojené s vedomosťami musí tak žiariť, aby blízki i vzdialení, keď vidia jeho dobré skutky, oslavovali Otca nebeského (Mt 5, 16). Biskup musí neohrozene stáť na stráži stáda Christovho, starostlivo ho pásť na nive viery a počestnosti, aby mohol každého človeka predstaviť ako dokonalého v Christu Isusovi. — Ja sám bu-

Preosv. vladyka Nikanor končí sv. liturgiu

dem mať moju budúcu biskupskú službu o to ťažšiu, pretože v bratskej krajine, kam ma posiela svätá cirkev, je pravoslávnych dietok málo a sú roztrúsené a tieto podmienky vyžadujú v budúcnosti odo mňa všetky sily duchovné i telesné. Ale odovzdávam sa do Jeho vôle.

Pán, znalec srdc, vie, že som netúžil po hodnosti biskupskej, pracoval som na svojom mieste ako mních. Preto verím, že ak Boh rozhodol, že ma prizve na službu biskupskú, že mi dá i sily, ktoré k nej budem potrebovať. Pevne verím, že Pán, ktorý bol v mojom uplynulom živote ku mne natoľko milostivý, daruje mi milostivé sily pre moju ťažkú službu. Dúfam v Pána nášho Isusa Christa a v milosť Ducha svätého, ktorá chorých uzdravuje a biednych naplňuje. Utešujem sa vierou v modlitby cirkvi nebeskej i zemskej za mňa. Skladám svoju nádej na Matku Božiu a na ctihodného otca nášho Sergija, igumena radonežského, pod záštitou ktorého som začínal svoj mníšsky život a kde som dostal požehnanie niesť pastiersku hodnosť na farnosti. Zvláštne znamenie Božej milosti vidím v tom, že biskupskú chitóniu prijímam v múroch tohto svätého príbytku a odtiaľ pod ochranou Matky Božej a modlitebným orodovaním ctihod. Sergija a Nikona radonežských dostávam požehnanie na cestu apoštolskej služby. — Vás, Vaša Svätosť, a vás, bohomúdri arcipastieri, pokorne prosím:

Hostia na intronizácii v Michalovciach

až budete skladať na mňa, nedôstojného, vaše svätiteľské ruky, úpenlivo sa modlite k veľkému Prvokňazovi Christovi, aby mi daroval ducha tej moci, ktorá by mi pomohla múdro viesť zverené mi stádo Christovo, aby mi daroval ducha takej lásky, ktorá by zohriala srdcia i duše mnohých veriacich, ktorí budú v mojej duchovnej opatere, aby mi daroval i ducha múdrosti, ktorá by bola príkladom pre mojich spolupracovníkov — pastierov a cirkevných činiteľov. — A „v strašnej onej hodine" nech mi On dá nezahanbenému sa predstaviť pred prestol všemohúceho Sudcu a povedať: To som ja a deti, ktoré si mi dal, Hospodine.

Vysvätenie archimandritu Nikanora na biskupa v Zagorsku

MIER

Jedným z najkrajších ľudských slov je bezpochýb slovo m i e r. V súčasnosti sa o mieri hovorí a píše veľa, mierové hlasy zaznievajú z politických tribún i z kazateľníc. O mieri hovoria prostí občania i vojaci. Predsa sa na mnohých miestach sveta vylieva nevinná krv, hasnú ľudské životy, pribúda vdôv a sirôt. Dokazuje to, že súčasné mierové úsilie nie je vždy úplne schopné zamedziť novému krviprelievaniu. Práve na schopnosti mierového úsilia závisí jeho úspech či neúspech.

Z kresťanského hľadiska možno povedať, že akcieschopnosť mierového úsilia je podmienená tromi základnými faktormi. Prvý je ten, že mier musí byť daný Bohom. Bez Božieho mieru nie je možné vybudovať skutočný mier. Mier nie je len mlčanie zbraní, mier je láskou v našich srdciach a dušiach, láskou k všetkému Božiemu stvoreniu, ktoré Boh povolal na svoju slávu. Preto pravoslávna cirkev sa modlí „za pokoj zhora a spásu našich duší". Pokoj zhora je osobné i celospoločenské prijatie Božej lásky a služby Bohu, svetu i sebe. Druhým faktorom je jednotný názor všetkých ľudí na mier, pretože ľudia si často mier vysvetľujú podľa vlastných záujmov. Mier by chceli i niektorí mocní tohto sveta, aby z pozície sily mohli i naďalej pokojne vládnuť nad svojimi spoluobčanmi. Ich chápanie mieru nie je od Boha, lebo sa nezakladá na láske k blížnemu. Preto ich mier nie je a nemôže byť spravodlivý. Je založený na využívaní pracovnej sily iných na vlastný mocnársky prospech. Preto proti mieru sa neprehrešujú tí, ktorí sa dožadujú svojich práv, ale tí, ktorí im tieto práva berú. Bezprávie je stav napätia, nenávisti a násilia, ktorým sa duchovne i fyzicky ubíja človek. Bezprávie, útlak a vykorisťovanie ľudových más je vrením, ktoré podľa svojich sociologických zákonitostí zvyčajne vyústi do krviprelievania.

Sú aj ľudia, ktorí netúžia po nadvláde nad ostatnými, ale pre získanie bohatstva sú schopní dopustiť sa každého hriechu. V ich predstave je mier časom na pokojné obohacovanie sa na úkor iných.

Preto pri mierových rozhovoroch mnohí dávajú prednosť ziskuchtivým túžbam pred spravodlivým rozdelením plodov zeme a ľudskej práce na úžitok každého. Títo ľudia nezachovávajú mier na základe lásky, ale zo strachu pred vojenskou silou iného štátu. Takéto zachovávanie mieru je z hľadiska Christovho evanjelia lásky úbohé, a preto v praktickom živote ľudskej spoločnosti často nestále. Základom spomenutého mieru je strach a egoizmus, ktoré nenávisť ešte posilňujú. Zachovávanie mieru, ktorý nie je založený na láske a priateľstve, nerieši skutočné otázky mieru, iba ich hromadí. S takým mierovým stavom sa uspokojiť by nebolo bezpečné. Treba vynaložiť maximum úsilia na to, aby mier z pozície sily a strachu sa zmenil na mier vyvierajúci z priateľstva a z lásky. Tu je jedna z našich prvoradých kresťanských povinností, aby sme sa všetkými kresťanskými i inými silami mieru o taký stav sveta pričinili. Realizácia skutočného mieru spočíva nielen v mlčaní zbraní, ale najmä v odstránení hladu, vykorisťovania, násilia a v zabezpečení všetkých podmienok pre zdravý rozvoj každého jedinca. Preto bojovať za mier vo svete značí i vnášať do sveta správne pochopenie mieru. Tu sme už pri tretej podmienke akcieschopnosti mierového úsilia. Je to budovanie morálne zdravej ľudskej spoločnosti, ktorá by chcela a bola schopná vnášať mier do svojho života. Kresťania majú byť morálnym predvojom uvedenej spoločnosti. V tomto mierovom úsilí sú nielen naše práva, ale najmä naše prvoradé povinnosti voči Bohu a blížnemu. Náš Božský Spasiteľ Isus Christos hovorí všetkým tým, ktorí v Neho uverili: „Vy ste soľ zeme . . . vy ste svetlo sveta" (Mt. 5, 13—14). Teda tieto slová sú adresované i nám, kresťanom dvadsiateho storočia. Sú a budú aktuálne stále, najmä vtedy, keď láska — mier medzi ľuďmi — sú najviac ohrozené. Preto o mieri treba neustále hovoriť, a prijímať ho od Boha a v ňom zotrvávať. Mier, pokoj, harmónia v osobnosti človeka, to sú pojmy, ktoré vložil Boh už do prvých ľudí pri ich stvorení. Hriechom sa však ich osobnosť rozpoltila na dve protikladné stránky. Sv. ap. Pavel preto hovorí: „Telo žiada proti duchu a duch proti telu; oni si navzájom odporujú" (Gal 5, 17). Tento boj však neprebieha len v jedincovi, ale delí a spája jedincov do tábora služobníkov lásky a tábora služobníkov hriechu a násilia. Božský náš Spasiteľ Isus Christos svojím utrpením, smrťou a vzkriesením zvíťazil nad hriechom a jeho služobníkmi. Celému vykúpenému svetu ponúka svoje víťazstvo lásky a pokoja. „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam" (Jn 14, 27). Našou kresťanskou povinnosťou je teda prijať tento Christov pokoj a v duchu lásky k Bohu a k blížnemu reagovať na každodenné problémy, ktoré nám život predkladá. Medzi ne patrí rozhodne i náš vzťah k udalostiam, ktoré sa odohrávajú v kruhu našich blíž-

nych, na pracovisku, v našej vlasti i na celom svete. Naša povinnosť lásky k blížnemu nás zaväzuje okrem nášho čestného úprimného nažívania s nimi i k solidarite s nimi v ich boji za slobodný život. V súčasnom vyspelom svete nevyhnutnou podmienkou prejavu lásky k Bohu a blížnemu je i kategorické odsúdenie podpaľačov vojny a správne poukazovanie na príčiny vojnových konfliktov, každého násilia i možnosť jeho odstránenia. Tento protest je veľkým prejavom lásky k Bohu a k blížnemu, lebo varuje a zachraňuje ľudstvo pred vojnou a pred hriechom.

Odmietavé stanovisko kresťanov proti násiliu a šíreniu vojnovej psychózy je protestom proti vojne a zvestovaním správnej mierovej orientácie. Práve dezorientácia niektorých ľudí často viedla k tomu, že sa stávali páchateľmi násilia. Neraz sa stávalo, že kresťania, zahnaní do vojny, prelievali nevinnú krv, pretože si v boji bránili vlastné životy. Niektorí z nich bojovali uvedomelo, pretože si dali nahovoriť, že ich boj je obranou vlasti a slobody, takže je bojom posvätným. Z dejín vojen medzi kresťanskými národmi vieme, že na oboch stranách sa prízvukovala posvätnosť boja. Je pravdou, že Christova cirkev dovoľuje, ba priam kladie za povinnosť obranu vlasti a jej obyvateľov, avšak je logické, že obrana vlasti môže byť len na jednej strane, kým na strane druhej rozhodne ide o agresiu. Pre dosiahnutie týchto cieľov bývali zneužití i kresťania, ktorí mali a možno aj chceli byť širiteľmi spravodlivosti a mieru. Naliehavou povinnosťou kresťanov preto je zaktivizovať mierové úsilie a dostať do povedomia všetkých kresťanov, že každý, kto buduje svoju moc na úkor iných ľudí, hreší proti pokoju.

Kresťanskému chápaniu mieru sa prieči nenávisť, ale i pomalé ubúdanie lásky, priateľstva, či dôvery, čo ochladzuje dobré vzťahy. V súčasnosti sme svedkami ochladzovania vzťahov medzinárodných. Hriech mocnárskej zaslepenosti tu viedol aj k bojkotu Olympiády v Moskve. Toto rozhodnutie je výsledkom politiky, ktorá bráni vzájomnému zbližovaniu sa ľudí žijúcich v rôznych spoločenských zriadeniach. Toto rozhodnutie sa stáva obhajobou zbrojenia a medzinárodného napätia.

Ľudstvo chce žiť v mieri. My, kresťania, sme za mier pred Bohom spoluzodpovední. Snažme sa preto, aby sme pred Jeho súdom neobstáli tak, ako babylonský kráľ Baltazár, účinkovanie na kráľovskom tróne ktorého Pán Boh ohodnotil troma tajomnými slovami: MENE, TEKEL, PERÉS. MENE tu značí, že Boh zrátal dni jeho kráľovstva a pripravil mu koniec. TEKEL značí, že bol odvážený na váhe a nájdený ako nedostatočný. PERÉS je, že jeho kráľovstvo bude rozdelené Médom a Peržanom. To sa aj splnilo. Kto nesplní

svoje poslanie lásky a mieru na zemi, ten neobstojí na Božej váhe. Preto budujme mier v plnom jeho rozsahu. Snažme sa, aby v nás i na celom svete zvíťazila láska nad egoizmom a násilím, aby každý, kto na tento svet sa narodí, mohol svoj pozemský život prežiť životom dôstojným človeka.

Milan Gerka

Starostlivosť o deti má byť trvalá

Tak z učenia evanjelia (Mt 18, 3—4) ako aj z vlastnej skúsenosti vieme, že nikde sa ľudská prirodzenosť neprejavuje tak čisto a v takej kráse ako práve v živote malých detí. Pravda, okrem dobra aj v nich je zárodok zla (Ž 50, 7), ale aj napriek tomu v prvých rokoch života sa vo veľkej miere prejavuje čistota ich duše: úprimná láska, radosť a ľudskosť. Preto dieťa veľmi pozorne reaguje na zlé skutky a slová svojich blízkych, lebo tieto rušivo zasahujú do jeho vnútorného sveta. Zlé okolnosti a škodlivé príklady infikujú citlivú a nežnú dušu dieťaťa, čo sa niekedy deje denne, z rôznych strán a z rôznych príčin. Najnebezpečnejším sa tento zlý vplyv stáva vtedy, keď jeho pôvodcami sú tí, čo sú dieťaťu najbližší, alebo trvalý nespravodlivý spoločenský poriadok, vďaka čomu státisíce a milióny detí žije v chudobe a neúnosných životných podmienkach. Takéto faktory môžu v negatívnom zmysle poznačiť dušu dieťaťa na celý život. Žiaľ, aj v dnešnom modernom svete sme ešte stále svedkami toho, aký ťažký osud znášajú práve deti v mnohých krajinách sveta, ale aj v rodinách, z ktorých sa vytratila láska, porozumenie, ľudskosť, najmä voči deťom, hoci po materiálnej stránke sú dobre zabezpečené.

Učitelia takmer všetkých národov sveta sú dnes zajedno v tom, že treba za každú cenu uchrániť telesné i duševné zdravie národa, lebo od toho v podstatnej miere závisí vývoj budúcich pokolení ľudstva. Na kongrese detskej psychiatrie bolo jednoznačne konštatované, že 10 až 15 detí zo sta trpí takými duševnými poruchami, ktoré je treba liečiť. Preto sa apeluje na každý národ, na každú spoločnosť, aby chránila deti od všetkého, čo je deťom škodlivé, čo deformuje ich charaktery, duševne oslabuje a deformuje ich zdravé životné postoje a v konečnom dôsledku znemožňuje uplatniť ich talent pre ich vlastné šťastie i pre dobro celého národa. Ako vieme, každý človek prichádza na svet s istým darom, talentom, avšak jeho uplatnenie je závislé na okolnostiach a podmienkach života človeka. Najlepšie na tom sú také národy, ktoré pre zdravý vývoj dieťaťa vytvárajú tie najvhodnejšie životné podmienky, aby sa budúce uplatnenie človeka mohlo maximálne formovať už od prvých dní jeho života na zemi. Pedagogika a psychológia sa tak ocitli pred veľmi zodpoved-

nou úlohou voči deťom. Vytvárajú sa podmienky pre taký život, aby dieťa počas dňa zažilo čo najviac radosti, zaujímavých rozhorovov, voľné hry, smiechu a mohlo uplatniť všetky svoje tvorivé sily a schopnosti. Všetko toto vytvára predpoklady pre zdravý životný elán. Tak vo svetovej ako aj našej literatúre máme mnoho významných diel a básní o hladných deťoch, hladných detských dušiach, nesplnených snoch a tragédiách a sme radi, že dnes už nie je treba takéto básne a romány písať. Skôr dnes stretneme román, ktorý hovorí o tom, ako zabrániť, aby dobré životné podmienky neboli na škodu, aby mladý človek neskĺzol na cestu príživníctva a pod. Lebo v našej spoločnosti boli vytvorené dobré predpoklady pre šťastný a pokojný život detí a tak tomu má byť aj do budúcna. Pre deti sa vytvárajú maximálne možnosti kultúrneho vyžitia: divadlá so zábavnou a poučnou tématikou, praktické krúžky, detské akadémie, filmové predstavenia, knižnice, športové, turistické a rekreačné podujatia a možnosti, hudba a spev, alebo aj iné formy vyžitia detí. Deti majú svoj svet, svoje záujmy, svoje nároky a potreby, ktoré treba v patričnej miere splniť, aby v ničom nebola zranená detská duša. Treba sa však vyhýbať tomu, aby deti neprekročili svoj vek, aby nežiadali veci, ktoré presahujú ich schopnosti a nežili životom, ktorý ich čaká o niekoľko rokov. Prvým predpokladom pre takéto prekročenie je prílišná materiálna zabezpečenosť, povedal by som, vybavenosť, ktorá predčasne a zbytočne stupňuje životné nároky detí, čo sa prejavuje aj u niektorých rodičov.

Napriek tomu, že dieťa sa stáva stredobodom pozornosti u mnohých národov, predsa len na svete je ešte mnoho takých detí, ktorým chýba to najdôležitejšie: dostatok jedla, lebo tisíce detí zomiera hladom, dostatočná lekárska opatera, čo je príčinou veľkej detskej úmrtnosti, dostatok oblečenia, možnosti vzdelania, lebo mnoho detí túto možnosť nemá a nemôžu uplatniť svoje prirodzené schopnosti k tvorivej práci pre svoje šťastie i pre dobro iných. Často v tieto dni vidíme, ako deti sú svedkami dlhotrvajúcich bojov, občianskych vojen, vidia, ako sa prelieva krv ich najbližších a neraz sa aj oni sami stávajú obeťami teroru a krutovlády. Nebolo to tak dávno, čo jeden z afrických monarchov dal postrieľať deti priamo v škole, deti, ktoré nemohli ohrozovať monarchu. Vďaka televízii máme možnosť vidieť tieto otrasné scény aj u nás, čo by malo byť dostačujúcim dôvodom k tomu, aby sme u nás ešte viac sa venovali ochrane a opatere našich detí — zdravej budúcnosti nášho národa a túto vec ani v najmenšom nepodceňovali. Deti Ázie, Afriky, Latinskej Ameriky majú tie isté túžby a sny, ako aj naše deti: chceli by spievať, hrať sa, študovať, chceli by opravdu žiť. Preto s nimi plne solidarizujeme a kde je to možné, aj všestranne pomáhame, aby aspoň

čiastočne sme zmiernili ich osud. Všetci sa pamätáme, ako okrem inej pomoci dobre padli vietnamským deťom naše detské hračky a vlievali do ich detských sŕdc trochu opravdivej radosti a bezstarostnosti, lebo všade naokolo padali denne smrtonosné bomby, otravné látky a smrtiace baktérie.

Podľa učenia Písma svätého existuje iba jedno ľudstvo, iba jedna ľudská kultúra. A hoci sa ona počas tisícročí rozčlenila a špecifikovala podľa povahy a mentality rôznych etnických skupín, predsa len jej základ je jeden a spoločný. Existujú rozvité kultúry i menej rozvité, bohatšie i chudobnejšie, pokrokové i menej pokrokové. Avšak v skutočnosti každý národ je schopný vytvárať kultúru a pokiaľ má na to dostatok možností, je schopný osvojiť si kultúru takých národov, ktoré v súčasnej dobe sa nachádzajú na špičke svetového vývoja. A prečo? Lebo sú to ľudia, nedeliteľná časť ľudstva, ľudia s rozumom a všetkými schopnosťami tvorivej práce. Preto treba pomáhať týmto slabším a menej rozvinutým národom, lebo tým sa zlepší aj osud detí u týchto národov, aby sa dočkali lepšieho a šťastného života, lebo je to aj ich údel života na zemi.

Pokiaľ ide o náš kresťanský pohľad na túto vec, cirkev v tomto smere vychádza zo skutočnosti vtelenia Syna Božieho, ktorý prišiel na zem ako nemluvniatko, bol obklopený starostlivosťou svojej matky Márie a spravodlivého Jozefa, dobrosrdečnými pastiermi a mnohými ľuďmi dobrej vôle. Boli však aj takí, čo hľadali Jeho život a za týmto účelom vyvraždili množstvo detí (Herodes), lebo sledovali svoje ciele bez ohľadu na osud národa. Cirkev však dodnes spomína tieto nezmyselné a zbytočné obete Herodesa, ktorý neváhal povraždiť aj svoje vlastné deti.

Počas svojho verejného účinkovania Isus Christos veľmi často hovoril o deťoch a viackrát ich kládol dospelým za príklad. Evanjelista Marek o tom hovorí: „Priniesli mu dietky, aby sa ich dotkol. Ale učeníci im to zabraňovali. Keď to Isus videl, namrzel sa a povedal im: „Nechajte dietky prísť ku mne a nebráňte im, lebo takých je Kráľovstvo Božie! Veru, hovorím vám, kto neprijme Kráľovstvo Božie ako dieťa, nevojde doň!" (10, 13—16). Podobne to bolo aj v inom prípade: „Keď si sadli, povolal k sebe dvanástich a povedal im: „Kto chce byť prvý, nech je zo všetkých posledný a sluhom všetkých!" Tu vzal dieťa, postavil ho medzi nich, objal ho povedal im: „Kto prijme jedno z takých detí v mojom mene, ten mňa prijíma; a kto mňa prijíma, nie mňa prijíma, ale Toho, ktorý ma poslal" (9, 35—37).

Pravoslávna cirkev, verná svojmu Učiteľovi už takmer dvetisíc rokov neprestajne a denne sa stará o ochranu detí pred každým zlom, najmä morálnym zlom, ktoré môže mať tie najtragickejšie dô-

sledky. Táto ochrana sa vzťahuje aj na tých, ktorí ešte nie sú narodení, aby uzreli svetlo sveta a mohli svojím životom vzdať slávu Bohu, ktorý ich k tomuto životu povoláva. Preto vítame každú akciu rôznych svetových organizácií, činnosť ktorých je zameraná na ochranu detí pred akýmkoľvek útlakom: fyzickým, či morálnym, aby sa deti mohli slobodne vyvíjať, žiť čestným a pracovitým životom, vytvárať veľké duchovné i materiálne hodnoty pre svoje vlastné uspokojenie i pre radosť iných ľudí na zemi. Preto veríme, že naša spoločnosť, ktorá už toľko urobila pre dobro detí, bude v tomto smere pokračovať i za našej aktívnej pomoci, aby sme mali radosť z našich detí.

Protj. P. Š.

Zo života prešovskej eparchie

Preosvietený vladyka Nikolaj vysvätuje o. diakona Švajku na kňaza

Archijerejské bohoslužby

● Dňa 3. 4. 1980 večer, keď sa na veži katedrálneho chrámu sv. Alexandra Nevského v Prešove dvanásťkrát ozval hlas zvonov zvestujúci, že sv. cirkev si pripomína umučenie Isusa Christa, prvé zvestovanie evanjeliové o tom prečítal Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, a po ňom ďalšie evanjeliá prešovské duchovenstvo.

● Nasledujúceho dňa, na Veľký piatok, v odpoludňajších hodinách bola odslúžená v uvedenom chráme veľkopiatková večiereň a výnos plášteníce. Slúžil Preosvietený vladyka Nikolaj s prešovskými duchovnými za účasti veľkého množstva pravoslávnych veriacich. Kázeň veľkopiatočnú predniesol správca prešovskej farnosti d. o. prot. P. Kormaník.

● Dňa 6. apríla 1980 — Pascha Christova. V skorých ranných hodinách, ešte za tmy, bola odslúžená paschálna utiereň. Z úst slúžiacich duchovných na čele s Preosvieteným vladykom zaznela radostná pieseň, zvestujúca, že Pravda zvíťazila, že Christos „voskrese iz mertvych, smertiju smerť poprav, i suščim vo hro-

Poučné slová Preosvieteného vladyku Nikolaja k novokňazovi

bich život daroval". Toho istého dňa, ako aj v nasledujúcich dňoch Preosvietený vladyka Nikolaj za spoluslúženia niekoľkých prešovských duchovných odslúžil archijerejskú sv. liturgiu, prehovoril k veriacim poučným paschálnym slovom a zaželal im, aby prežili tieto sviatočné radostné dni v zdraví a v duchovnej radosti.

Vysviacka novokňaza

● Dňa 20. apríla 1980 v katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove počas archijerejskej sv. liturgie Preosvietený vladyka Nikolaj za spoluslúženia niekoľkých duchovných vysvätil d. o. diakona Michala Švajku, absolventa Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove na presbytera — kňaza.

Chrámový sviatok

● Slovinky. Dňa 27. apríla 19[illegible] Preosvietený vladyka Nikolaj na pozvanie d. o. prot. J. Nováka, správcu pravoslávnej farnosti Slovinky, navštívil v sprievode d. o. prot. M. Kernaševiča, riaditeľa ÚER, spomenutú farnosť, kde oslavovali sviatok patróna miestneho chrámu, sv. veľkomučeníka Juraja, aby sa zúčastnili odpustu na jeho počesť. Cirkevná slávnosť sa začala ráno o 10. hod. privítaním Preosvieteného vladyku Nikolaja. Dievčatá v miestnych krojoch veršom privítali milovaného vladyku a ubezpečili ho, že im je drahá viera dávna, viera pravoslávna a že jej budú ver-

Novokňaz Švajka číta prísahu

né a oddané. Podali vladykovi kvety. Takisto br. kurátor Mižikár privítal Preosvieteného vladyku chlebom a soľou. V chráme s krížom na podnoše ho privítal miestny duchovný. Po východových modlitbách archijerejskú sv. liturgiu odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj za spoluslúženia činiteľov UEŘ z Prešova, dekana PBF d. o. prot. dr. Št. Pružinského, d. o. prot, Juraja Juru a miestneho duchovného, ktorého počas sv. liturgie povýšil na protojereja. Slávnostnú kázeň predniesol d. o. prot. M. Kernaševič. Po sv. liturgii prehovoril k prítomným Preosvietený vladyka Nikolaj. Miestny duchovný sa poďakoval Preosvietenému vladykovi Nikolajovi za spoločné modlitby. Po večierni, počas ktorej bolo myrovanie, sa konal sprievod okolo chrámu s čítaním sv. evanjelií a po zaspievaní mnoholetia Preosvietený vladyka Nikolaj udelil prítomným svoje archipastierske požehnanie.

O profesorovi Antoniu Sequensovi

(1865 — 1938)

O Banatu (Rumunsko) sa hovorí, že tu „všetci spievajú", a to preto, že sa tu vždy udržoval bohatý hudobný život. Ale aby tomu tak bolo, mnohí profesori hudby sa usilovali naučiť budúcich kňazov a učiteľov tomuto umeniu, aby potom mohli viesť spevácke zbory a robili dobré meno Banatu.

Medzi týchto učiteľov hudby nesporne patrí aj profesor Antoniu Sequens, ktorý pôsobil ako profesor hudby na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Caransebesu v rokoch 1888—1930, čiže plných 42 rokov.

Kto to bol Antonio Sequens, ako sa ocitol v Rumunsku a ako pracoval pre dobro rumunského národa, o tom bude hovoriť tento článok.

A. Sequens sa narodil 1. decembra 1865 v meste Chotěboř v Čechách. Jeho rodičia, Rudolf a Tereza, pekári, postarali sa o to, aby ako 8 ročný sa učil hrať na husliach a ako 10 ročný aj na klavíri. Dúfali, že ich chlapec sa jedného dňa stane „Regens Chori" v ich meste. V rokoch 1880—1885 študoval v Prahe v Schola Cantorum. Po skončení štúdia v Prahe pôsobil v r. 1885—1887 ako organista a kantor v katedrále v Cattaro-Dalmacia a v rokoch 1887—1888 ako dirigent Filharmónie v Makarsa — Taliansko.

V r. 1887 bol vyhlásený konkurz na miesto profesora hudby (hudobné nástroje a spev) na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Caransebesu. Na konkurz sa prihlásil aj A. Sequens. Riadil ho biskup Caransebesu, Ioan Popazu, ktorý v Sequensovi videl najschopnejšieho kandidáta na profesora hudby. Do tejto funkcie nastúpil vo februári 1888 a mesto Caransebes nezanechal počas celého svojho života. Rumunský jazyk zvládol za jeden rok. Všetky svoje sily venoval cirkvi a škole, a tak sa Rumunsko stálo jeho druhou vlasťou. Obľúbil si toto mesto i jeho hudobnú tradíciu. Aj za manželku si vzal Rumunku, čo ho ešte viac spojilo s touto zemou. Ako bývalý katolík prijal pravoslávie, ktorému zostal verný až do konca svojho života.

V Caransebesu viedol spevácky zbor, učil poslucháčov teológie a žiakov pedagogickej školy hre na husliach. Napísal niekoľko cirkevných i populárnych skladieb, medziiným sedem titurgií, čo sa považuje za veľký prínos pre rumunskú pravoslávnu cirkev. Jeho populárne skladby veľmi upevnili vlastenecké cítenie Rumunov Banatu. Veľkú pozornosť venoval dirigentom speváckych zborov na dedine, ktoré aj zakladal.

Ako veľký pedagóg A. Sequens bol známy ako podnecovateľ kultúrneho života v Banatu. Pre tieto veľké zásluhy bol v r. 1925 pri príležitosti svojich 60. narodenín a 37 rokov svojej učiteľskej činnosti celým Banatom radostne pozdravovaný a časopis „Scoala banăţeană" (Caransebes, Anul IV., Nr. 23—24, decembria 1925) venoval celé jedno číslo len jemu. Jeho žiaci, ako Timotei Popovici, ktorý bol profesorom hudby na Pravoslávnej akadémii v Sibiu, prof. Iosif Valceanu, Vasilie Ijac, prof. Dimitrie Cuzma, Sava Golumba a iní ďalej rozširovali jeho záľubu pre cirkevnú a populárnu hudbu v Rumunsku.

V Caransebesu pracoval celých 42 rokov a toto obdobie jeho činnosti vysoko ocenili a chválili všetci pravoslávni biskupi. Medzi nich patrí predovšetkým biskup Ioan Popazu, ktorý zriadil biskupské sídlo a začal vydávať časopis „Foaia Diecezană" v r. 1886 a biskup Dr. Miron Cristea, ktorý sa neskôr stal prvým patriarchom rumunskej pravoslávnej cirkvi.

Antoniu Sequens nemal svoje vlastné deti, ale veľmi miloval svojich žiakov, ako by to boli jeho deti, ktorým venoval všetok svoj čas a všetku svoju činnosť a cirkvi a škole venoval všetok svoj majetok. Zomrel 2. júna 1938, keď mal 73 rokov a bol pochovaný na cintoríne v Ceransebesu.

Pre túto svoju činnosť bol zaradený medzi popredných rumunských kompozitorov a muzikológov (Viorel Cosma, Muzicieni români — Compozitori si muzicologi — Lexicon, Eidtura Muzicala a Uniunii Compozitorilor, 1970, pag. 396—397). A keď hovoríme o rumunskej pravoslávnej cirkvi v Banatu, jeho meno nemôžeme obísť (I. D. Suciu, Monografia Mitropoliei Banatului, Ed. Mitropoliei Banatului, Timisoara, 1977, pag. 207).

A. Sequens napísal svetlú stránku dejín dobrých vzťahov medzi Rumunskom a Československom, lebo obidve krajiny mal za svoju vlasť.

Prot. Vasile Petrica, Resita — Rumunsko